

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut Kingunissai

Sisimiut Kangerlussuullu akornanni
nunaannkkut aqqusiaq

Qeqqata Kommunia

IMARISAA

1	EQIKKAANEQ	3
2	AALLAQQAASIUT	4
3	TUNULIAQUTAA.....	5
3.1	Danish Arctic Contractors aamma Geoplan-ip 1960-ikkunni suliniutai.....	5
3.2	Sisimiut Kommuniata kingunissaanik misissueqqissaarinera	5
3.3	Sisimiut Kommuniata aamma Namminersornerullutik Oqartussat ataatsimoorullugit nalunaarusiaat	6
3.4	Rambøll-ip avatangiisinut tunngatillugu naliliinera	7
3.5	A/S Umimmak Traffic-imut Sisimiut Kommuniata ingerlatsinissamut pilersaarutaa.....	8
3.6	Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineqarnikkut inuutissarsiuftitigut periarfissaqqissut	8
3.7	Aqqusiassatut ARTEK-ip siunnersuutaa.....	9
3.8	Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaa.....	9
3.9	Aqqusinermut atatillugu nutaamik eqqarsarneaq	10
4.	NUNAANNAKKUT AQQUSIASSAMUT INUIAQATIGIIT ANINGAASARTUUTISSAAT	12
4.1	Sanaartornermut aningaasartuutit	12
4.2	Ingerlatsinermut aningaasartuutit	13
5	NUNAANNAKKUT AQQUSINEQARNIKKUT INUIAQATIGIIT ANINGAASATIGUT ILUANAARUTISSAAT	15
5.1	Najugaqavissut atuinerat	15
5.2	Takornarialerinerup ineriartortinneqarnera	16
5.3	Pisuussutit uumassusillit	19
5.4	Ilisimatusarneaq.....	20
5.5	Allatigut iluanaarutissat	22
6.	INUIAQATIGIIT ANINGAASAQARNIKKUT ANGUSASSAAT	24

1 EQIKKAANEQ

Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinniornissamut atatillugu piffissat ilaanni arlalitsigut misissueqqissaartoqartarlunilu assigiinngitsunik nalunaaruserioqartarpoq. Pingaartumik aqquserngup sukkoortinneqarnissaa pillugu assigiinngitsunik, tassungalu atatillugu aningaasartuutissat pillugit misissuisoqarnikuuvoq, soorluttaaq aqquserngup kingunerisaanik aningaasaqarnikkut periarfissanngortussat, aqqusinniornissallu aningaasalersorneqarnissaa misissorneqarnikuusut.

Maannakkut aqqusinissatut piukkunneqarlutik misissorneqarsimasunut sanilliullugu Nerumap qooruatigut, Tasersuarlu avannaqqullugu aqqusinniortoqaraluarpat teknikkikkut ajornannginnerussasoq, avatangiisinillu annikinnerusumik eqquissasoq paasinarsivoq. Itinnermi qooroq natilullunilu innaanera, illuatungeriillunilu qatsissuunera, Itinnermi aqqusinniortoqarnissaanut teknikkikkut unammillernartussaapput. Avatangiisit eqqarsaatigalugit Itinnermi qooroq uumasorpassuarnit najorneqarpoq. Aqqusineq avannaatungaatuussagaluarpata aamma aasarsiortarfik Aasivissuit, UNESCO-p Qeqqata Kommuniani nunarsuarmioqatigiinnut kingornussassanngortinniagaanut qitiusoq aqqusaartussaavaa.

Aqqusinissaq avannaatungaatuortoq 2015-2016-imi pisuffigalugu misissorneqarpoq, tassanilu annertuumik qaartiterinngikkaluarluni, innaqarpiannngitsumillu aqqusinniofissaqqissoq nassaarineqarsimalluni. Tamanna tunuliaqutaralugu nalilerneqarpoq, nalinginnaasumik aqqusinniortarnertut aqqusineq toqqaviliunngikkaluarlugu aqqusiassaq 15 mio. koruuninik akeqassasoq, ingerlatsinermullu ukiumut ½ mio. koruuninik naleqassasoq. Nunaannakkut aqqusiassap kangisissortaa ukiup annersaani ingerlavigineqarsinnaassaaq, kippasissortaa ukiup ingerlanerani sivikinnerusumik ingerlavigineqartarsinnaanissaa naatsorsuutigineqartariaqarluni.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut kingunissai misissuiffigineqarnikuupput, misissuinerullu takutippaa, sanaartortitsinissami ingerlatsinissamilu aningaasartuutinut sanilliullugu nunaannarmi aqqusiamit inuiaqatigiit isertitassaat annertunerussasut. Ullutsinni naleqassutsit aallaavigalugit inuiaqatigiit isertitassaat agguaqatigiissikkaanni takornarialerinikkut 50,4 mio. koruuninik, pisuussutinit uumassusillit 13,9 mio. koruuninik, ilisimatusarnerniillu 2,2 mio. koruuninik isertitaqassapput.

Aningaasartuutit/Isertitat	Sanaartorneq	Ingerlatsineq	Takornariaqarneq	Pisuussutit uumassusillit	Ilisimatusarneq
Mio kr.	-15,0	-6,8	50,4	13,9	2,2

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa misissuiffigeqqissaarneqarneratigut paasinarsivoq, 15 mio. koruuninik aningaasaliissutit ukiut arfineq-marluk qaangiuppata utertinneqariissasut, taamaattumillu 2017-imi sanaartorneqarpat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu aningaasaliissutit 2024-mi nul-inngussallutik (break-even). Takornarialerisut iluanaaruteqarnerussapput, iluanaarutissammi 75 procentii takornarissanut tunngassuteqarmata. Takornarissat ukiup qanoq ilineranut assigiinngitsunut agguataarneqarput, taamaalilluni inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut kingunissat misissuiffigeqqissaarneqarnerini angusassat pitsaasut nalilerneqarlutik.

2 AALLAQAASIUT

Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinniorsinnaanissaq ukiut 50-it missaanni misissuiffigineqarnikuuvoq, ajornaatsumilli akikitsumillu Tasersuarli avannaqullugu aqqusinniorsinnaaneq ukiualuit matuma siorna aatsaat misissuiffigineqarnera maluginiagassaqqippoq.

Sisimiut Kangerlussuullu eqqaat, Kalaallit Nunaannilu illoqarfippaaluit eqqaasa qaqqartuujunerat pillugu Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinniorsinnaanissamut Kalaallit Nunaata sinnerata, nunaniillu allaneersut upperinninnerat annikitsuarsuunikuuvoq.

Taamani aqqusinniorsinnaanissaq eqqartoqqaarneqalermalli, qitiusumik oqartussat, siullermik Kalaallit Nunaannut Ministeriaqarfiup, kingornalu Namminersornerullutik Oqartussat/Namminersorlutik Oqartussat pilersaarutitik itigartitsisarnikuupput, aqqusinissamullu aningaasaleerusunnatillu aningaasaleeqataajumanatik.

Ilutigalugu sumiiffiit taakku marluk akornanni piffissap ingerlanerani angalasarnerit annertusiartuinnarnikuupput – ukiuunerani qimussimik, qamuterallannik, sisoraatinik, sikkilit aputisiutit (fatbikere) – aasaanerani tusaamaneqarlartukkut Arctic Circle Trail-ikkut pisuttunit. Angallatit motoorillit piffissami tassani aamma ninngutsikkiartuinnarlutillu, aningaasatigullu nammaneqarsinnaasumik innuttaasunit, piniartunit, takornarialerisunit il.il. pisiarineqartalerlutik.

Taamaattumik Qeqqata Kommuniani kommunalbestyrelsip aalajangerpaa aqqusiortoqassasoq, Qeqqata Kommuniatalu missingersuutaani Sisimiut Kangerlussuullu akornanni nunaannakkut aqqusiassamut/ATV-nut aqqusiassamut 2016-2017-imut 15 mio. koruunit immikkoortillugit. Tamatuma saniatigut Sisimiut Alanngorsuullu akornanni aqqusinniornissamut 6 mio. koruunit immikkoortinneqarput, avatangiisinullu sunniutaasinnaasut misissuiffigineqarnissaannut 1 mio. koruunit immikkoortillugit.

Rambøll Greenland-ip avatangiisinut sunniutaasinnaasut pillugit misissuivoq, nalunaarullu una nunaannakkut aqqusiassamut tunngatillugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut kingunissai pillugit nalunaarusiaalluni.

3 TUNULIAQUTAA

Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinniortoqarsinnaanissaanut misissueqqissaarnerit siulliit 1960-ikkunni ingerlanneqarput, taamani Danish Arctic Contractors suliniutaagallartumik suliaqarmat. Kangerlussuarmit Maligiaq aqqusaariarlugu Tasersuaq kujaqqullugu, Sarfannguarlu avannaqqutillaarlugu toqqavilersukkamik 4 meterinik silitsigisumik aqqusinniortoqaruni, ukiumut assartuinermi aningaasartuutit appasinnerpaajussasut 1969-imi nalilerneqarpoq. Pilersaarut Kalaallit Nunaannut Ministeriaqarfimmit itigartinneqarpoq.

2000-ikkunni Sisimiut Kommunerisimasaata (maanna Qeqqata Kommuniata) Center for Arktisk Teknologi-Illu (ARTEK-ip) pilersaarutit aallarteqqippaat. Siuliani taaneqarluni ingerlavissiaq/aqqusineq toqqavilersugaalluni 6,5 meterinik silitsigisoq 2003-mi 250-300 mio koruuninik akeqassangatinneqarpoq. Pilersaarut Namminersornerullutik Oqartussanit itigartinneqarpoq.

Aqqusineq allakkoortillugu, angallatillu motorillit atorneqarnerisa siuariartornerat ilutigalugu, aqqusineq asfaltigaangitsoq Qeqqata Kommuniata 2010-mi saqqummiuppaa. Tasersuaq avannaqqullugu, Nerumallu qooruatigoortillugu aqqusineq 3 meterinik silitsigisoq 15 mio. koruuninik akeqassangatinneqarpoq. Aningaasat Qeqqata Kommuniata 2016-2017-imut missingsuutaanni immikkoortinneqarnikuupput.

3.1 Danish Arctic Contractors aamma Geoplan-ip 1960-ikkunni suliniutai

Kangerlussuup Sisimiullu akornanni aqqusinniorsinnaanissamut Danish Arctic Contractor 1964-imi suliniutaagallartumik suliaqarpoq, taannalu Kalaallit Nunaannut Ministeriaqarfimmut tunniunneqarluni. Amerikkarmiunut saqqummiunneqarsimanersoq ilisimaneqanngilaq. Ukiualuit qaangiummata Ministeriaqarfik ilaatigut allappoq, "sakkutuut najugaasa avataanni amerikkarmiut taamatut suliaqarnissaasa akuerineqarnissaat, politikikkut isummerfissaasoq" aamma "Sisimiut-nut aqqusinniortoqarpat, siunertaangitsumik Sisimiut-nut naapertuutinningsumik ineriartortitsisoqassasoq". Sisimiut-ni kommunalbestyrelsip innersuussutigaa, pingaartumik takornarialerinikkut periarfissagissaarnera pillugu ersarinnerusumik misissuisoqassasoq, Ministeriaqarfiulli suliaq unitsippaa.

3.2 Sisimiut Kommuniata kingunissaanik misissueqqissaarinera

Kingunissaanik misissueqqissaarnerq tulliuuttunik inerniliisoq, Sisimiut Kommuniata 2003-mi tamanut saqqumiuppaa

- Inuiaqatigiit kalaallit, inuiaqatigiittut aningaasaqarnerinut aqqusineq imminut akilersinnaassasoq
- Aqqusineq Kalaallit Nunaannut tamarmut annertuumik iluaqutitaqassasoq
- Aqqusineq Kalaallit Nunaanni aqqusineqarnermut eqaallisaataassaaq, tikikkuminarsisitsissaaq, akulikillisaataassaaq, soorluttaaq akigitanut apparsaataassasoq
- Kalaallit Nunaanni sinerissami umiarsuarmik angalasarnerup, Kalaallit Nunaatalu avataanut timmisartuussisarnermi atassuteqaat amigaatigineqartoq aqquserngup pilersissavaa
- Aqqusineqarnikkut takornarissat Kalaallit Nunaanni akikinnerusumik eqaannerusumillu angalasinnaalissapput
- Aqqusineqarnikkut, Kalaallit Nunaanni pisiniarfiit nioqqutissanik timmisartukut tikisitsisarnerinut akikillisaataassaaq
- Aqqusineqarnikkut Sisimiut aamma Maniitsup Kommuniinut inuutissarsiutitigut ineriartortitsinissamut periarfissanik pilersitsissaaq, pingaartumik aalisakkat nutaat, atortussiasat, erngup nukinganik nukissiuuteqarneq kiisalu sermeq imerlu minguitsut eqqarsaatigalugit
- Aqqusineqarnikkut illoqarfik Sisimiut, nunaqarfiillu Kangerlussuaq Sarfannguillu atassusissavai
- Massakut assartuusseriaaseq eqqarsaatigalugu aqqusineqarnikkut avatangiisinut mingutsitsinnginnerusumik assartuisoqarsinnaalissaaq
- Aqqusineq 1960-ikkunnili inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut imminut akilersinnaalereernikuuvooq

3.3 Sisimiut Kommuniata aamma Namminersornerullutik Oqartussat ataatsimoorullugit nalunaarusiaat

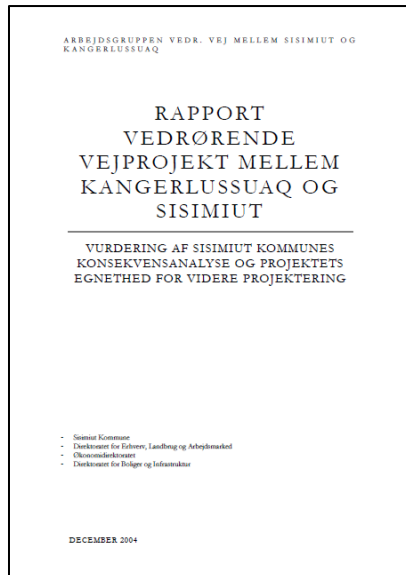
Sisimiut Kommune Namminersornerullutillu Oqartussat ataatsimoorussamik suleqatigiissitaqarnikuupput, tassani aqqusinermut pilersaarut kingunerisinnaasanik nalilersuilluni misissueqqissaarneq aallaaviulluni. Nalunaarusiaq 2005-imi naammassineqarpoq, ilaatigullu tulliuuttunik inerniliilluni:

Sisimiut Kommuniata kingunerisinnaanik misissueqqissaarnera isumalluarnartumik takussusiivoq, soorluttaaq pitsaasumik suliarilluagaasimasutullu isikkoqarluni

Kingunerisinnaanik misissuinermi akilersinnaassutsimut tunngasortaa aamma eqqarsaatigilluareerlugu suliaarpasittoq

- Timmisartumik angallassisarnerup aqqusinertigut/umiarsuartigut angallassisoqartalernissaa/assartuisoqartalernissaa suliniutitigut pingaarnertut isertitaqarfissaavoq. Taamatut naatsorsuuteqarnermi ilimasuutit amerlanerpaartaat ilippanaateqarpassippot, annerusumillu misissueqqissaarnissamut aallaavissaqqillutik. Kinguneqaataasinnaasut ilimagineqartullu allat arlaqartut misissoqqinneqartariaqartut arlaqarput.
- Ullutsinni angallannerup aqqqissuussaanera aallaavigalugu, suliniutip ullunitsinni naleqassusaa isumalluarnarpoq.
- Inuutissarsiorneq eqqarsaatigalugu imarpik qulaallugu timmisartuussinernut Kangerlussuup mittarfiunera, Sisimiut sikusartuunnginnera kiisalu Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineq ataqatigiissikkaanni, Kalaallit Nunaata Kitaani illoqarfiit allat assigalugit Sisimiuni inuutissarsiutitigut ineriartortitsisinnaanissamut periarfissat annertusineqarnissaanni attaveqatigiinneq tunngavissaqarnerulissaaq
- Aqqusinermut tunngatillugu suliniutip, imarpillu qulaallugu timmisartuussisarnernut Nuuk-mi mittarfeqarsinnaaneq ataqatigiissinneqarnissaat aalajangiisuussarpasippoq. Kommunip kingunerisassanik misissueqqissaarnerali patsisaalluni, Nuuk-mi mittarfik 1199 meterinik takitigisoq imaluunniit imarpik qulaallugu timmisartuussinernut Nuuk-mi mittarfimmik pilersitsissappata, aqqusinissamut tunngatillugu tamakkiisumik kingunerisassanik saqqummiisoqarsinnaanngilaq. Taamaakkaluortoq Nuuk-mi Ilulissat-nilu mittarfiit tallisinneqaraluarpata, avinngarusimassuseq isigalugu, Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinniornissaq pillugu suliniutitigut inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut iluaqutissaagaluit appartinneqassasut naqissuserneqarsinnaavoq – killuanullu.
- Mittarfeqarfiit aamma Rambøll sanaartornissamut missingersuusiornerminni, Mittarfeqarfiit 490 mio. koruuneqassangatikkaa, Rambøll-ip 250 mio. koruuneqassangatippaa. Taamaalilluni nikingassut 240 mio. koruuniulluni annertuupilussuavoq.

Tamanna tunuliaqutaralugu aqutsisoqatigiinni Namminersorlutik Oqartussat ilaasortaatitaasa inernilerpaat, "taamak annertutigisumik nalornissuteqartoqartillugu, suliniummut aningaasaliisoqatiginnissaata innersuussutigineqannginnerani nalornissutit minnerpaamik paasinarluaqqaarneqartariaqartut", illuatungaanilu "Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinniorsinnaanissaq suliniutigineqassasoq" Sisimiut Kommunianit sinniisut innersuussutigalugu.

3.4 Rambøll-ip avatangiisinut tunngatillugu naliliinera

Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinniornissami, Kangerlussuup eqqaani kangisissortaani aqqusinniorfigineqarsinnaasut marluk nallersuullugit, siullermeertumik avatangiisinik misissuisimanini pillugu Rambøll 2006-imi saqqummersitsivoq. Avatangiisinik misissuinerminni paasivaat, Tasersuaq kujaqqullugu aqqusinniortoqarani, Amitsorsuaq kujaqqullugu aqqusinniortoqaruni pitsaanerussasoq.

Immikkoortortat 14-it mianernartutut taakkartorneqarput:

Immikkoortortat ataasiakkaat qanoq issusaasa nassuiaatigineqarnerini, amerlassutsitigut immikkoortortat tulliuuttut oqaatigineqarput:

- 1) Umiarsualivimmik nunaminertaq V (Kangerlussuarmi umiarsualivik): titarnerit marluk
- 2) Umiarsualiviup avannaatungaani portussutsimi 338-mi (Kangerlussuarmi umiarsualivik): titarnerit pingasut
- 3) Umiarsualiviup avannamut-kippasissortaani taseqarfik (Kangerlussuarmi umiarsualivik): titarnerit 18-it
- 4) Aasivissuit Tasiata kujataatungaani: titarnerit marluk
- 5) Tasersuup kangiani: titarneq ataaseq
- 6) Amitsorsuup avannaatungaani: titarnerit marluk
- 7) Amitsorsuaq: titarnerit pingasut
- 8) Taserssuaq: titarnerit arfinillit
- 9) Kangerluatsiarsuup kujataata-kangisissortaani: titarnerit marluk
- 10) Eqalivia: titarnerit marluk
- 11) Ikkarluttooq: titarnerit pingasut
- 12) Maligiap avannaatungaani Itinnermi ("Oles Lakseelv"): titarnerit 31-t
- 13) Kangerluarssuk Tulliup kangisissortaani: titarnerit marluk
- 14) Amitsorsuup sinerissallu akornanni: titarneq ataaseq

Nunaminertaq 12 Itinneq oqaaseqaateqarfignerpalluni, oqaaseqatigiinnit tulliuuttunit oqaasertalerneqarpoq "2 kilometerit missaannik nerutussusilimmik qooqersimalluni nunap immikkoortortaa allanngorartooq, pingortitatigullu immikkuullarissooq", oqaaseqatigiinnillu tulliuuttunit naggaserneqarluni: "Taamaakkaluartoq nunataq taanna akimorlugu aqqusinniortoqassappat, pingaartumik sanaartornerup nalaani, naammasineqareerneranilu angallattoqarnerulernerata, piniartoqarnerulerneratalu kingunerisaanik nerlerit ataavartumik eqqugaasinnaanerat nalilersorneqartariaqarpoq."

Nunaminertaq 3 Umiarsualiviup avannata-kippasissortaani taseqarfik kisiartatut appaattut avaqunneqarnissaa innersuussutigineqarpoq.

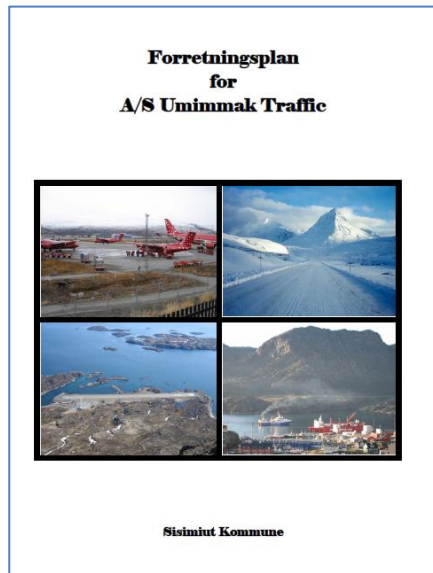
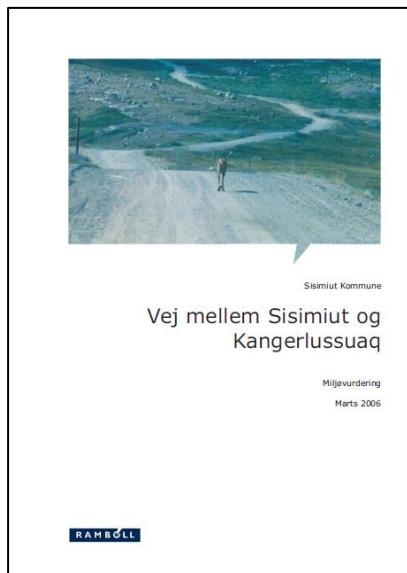
3.5 A/S Umimmak Traffic-imut Sisimiut Kommuniata ingerlatsinissamut pilersaarutaa

Sisimiut Kommune 2006-imi A/S Umimmak Traffic-imut ingerlatsinissamut pilersaarut saqqummersippaa, tassani inassuteqaataalluni, kommunimi attaveqarnermut atortulersuutit tamaasa Namminersornerullutik Oqartussat peqatigalugit kommunip tigussagai, aammalu Sisimiuni Umiarsualivimmik pilersitsisoqaaqqaassasoq malitsigisaanillu Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineq pilersissallugu.

A/S Umimmaak Traffic-ip

- Sisimiut Kommuniani mittarfiit allilertussaagaluarpai, nutartertussaagaluarpai, aserfallatsaalisussaagaluarpai, ingerlattussaagaluarlugillu
- Sisimiut Kommuniani umiarsialiviit allilertussaagaluarpai, nutartertussaagaluarpai, aserfallatsaalisussaagaluarpai ingerlattussaagaluarlugillu
- Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinniortitsisussaagaluarpooq, aserfallatsaalisussaagaluarpaa, ingerlattussaagaluarlugulu
- Namminersornerullutik Oqartussanit Sisimiut Kommunianiillu piginneqatigiit aningaasaliissutaasigut immikkut 90 mill. koruunik aningaasaliiffigineqartussaagaluarpooq, pisortanillu ingerlanneqaannarluni

Pilersaarut taanna kommunimut nutaamut tamarmut, taamaalillunilu Maniitsup Kommunerisimasaani angallannermut tunngasunut tunuliaqutaassasoq Qeqqata Kommuniata 2010-mi akuersissutigaa. Namminersornerullutik Oqartussat/Namminersorlutik Oqartussat A/S Umimmak Traffic-i piviusunngortikkumangilaat.

3.6 Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineqarnikkut inuutissarsiutitigut periarfissaqqissut

Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineqarnikkut inuutissarsiutitigut periarfissaqqissut pillugit Sisimiut Kommunian 2008-mi siunnersuusiaqarpoq. Nalunaarusiaq naammassineqarnikuunanilu tamanut saqqummiunneqarnikuunngilaq, taamaakkaluartorli inuutissarsiutitigut periarfissaqqissut pillugit kapitalinik qulingiluanik tullinnguuttunik imaqarluni:

- Imaani pisuussutit uumassusillit
- Pisuussutit uumassusillit
- Takornariaqarneq
- Ilisimatusarneq
- Sermeq imerlu
- Erngup nukinga
- Atortussiat

- Pilersuiveqarfik
- Timmisartukkut nassiussaleriffik

Pingaartumik periarfissaqqissutut siulliit sisamat nunaannakkut aqqusiniliassami atorluarneqartussatut piukkunnaateqarluarnerat pillugu, periarfissat taakku nalunaarusiami kingusinnerusukkut eqqaaneqassapput.

3.7 Aqqusiassatut ARTEK-ip siunnersuutaa

Aqqusiassatut ARTEK-ip siunnersuutini 2009-mi tamanut saqqummiuppaa. Aqqusiorfissatut 1960-ikkunni siunnersuutigineqartoq ARTEK-imi sulisut 2002-mi pisuffigaat. Ortofotos-inik pilersitsisartup Scankort-ip, nunataq 2003-mi qulaanit assiliortorjaa. Aqqusinniorfissami sumiiffinnut unammillernartunut ARTEK-imi ilinniartut 2006-imi ilummukaanqarput, ARTEK-ip aamma qarasaasiaq atorlugu portussutsinut assiliaq suliaraa.

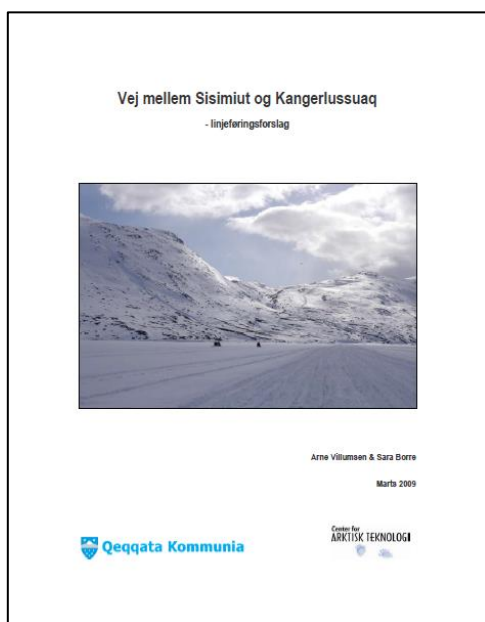
Aqqusinniassatut siunnerfigineqartoq sinerlugu atortussat naammannersut, aqqusinniorfissamilu unammillernarumaartussat ARTEK-ip misissorpai.

Aqqusinniornissami atortussat pillugit ARTEK-ip pingaarnertut nalilerpaa, "aqqusinniorfissatut siunniunniuartup annersaani atortussat tigoriaannaasut", aammali "assersuutigalugu Utoqqaat aamma Maligiap akornanni kiisalu Itinnerup qoorortaata Amitsorsuullu akornanni qatsinnersani atorsinnaasanik imatut atortussaqqangitsaq".

Immikkoortortat unammillernarsinnaasut pillugit Itinnerup masarsoqarfii innartailu maluginiaqquneqarput.

Masarsoqarfiit pillugit tulliuuttut oqaatigineqarput "Itinnerup eqqaa (Oles Lakseelv) annerusumik unammillernartussatut isigineqarpoq. Ukiup ingerlanerani kuup allanngoranneranik uuttuinerit takutippaat, sumiiffiit ilaanni kuuk 200 meterit sinnerlugu nerututigisartoq. Aqqusinniassatut siunnersuutigineqartumi, ulittarnerani tinittarneranillu kuup qaatungaani aminnersamik ajornartorsiutaavallaartussaangissorisatsinnik nassaarpugut. Tassani nuna misissorluarneqarpoq, paasinarsivorlu 100 meterinik issutigisumik marrartaqartoq.

Innartat pillugit tulliuuttut oqaasertaliunneqarput "Itinnerup kangisissortaani qaarsup nalaa. Innaavoq, qaarsorli ajorpasinnginnami aqqusinniorfissaqqippoq", Itinnerlu kujaqqullugu ingerlaqqikkaanni "Aqqusinniassamut qaartitserisoqartariaqarpasippoq".

3.8 Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaa

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap 2011-imi isumaliutissiissutini saqqummersippaa, tassani inuutissarsionermut ineriartortitsineq misissuiffigineqarsimangivilluni, ullutsinnilu angallannikkut pissutsit atuuttut pitsanngorsarneqarnissaat kisimi pineqarluni. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap pingaarnertut isumaqarpoq, "Imparik qulaallugu timmisartuussinernut mittarfik, 2200 meterinik mittarfilerlugu Kangerlussuarmit

Nuummut nuunneqaruni inuiaqatigiit aningaasaqarnerminut imminut akilersinnaanerussasoq”, taamaattorli ”immikkoortoq 6.2.2-mi oqaatigineqartutut massakut inissisimaffiata nalaani silaannaap aalaruluttarnera eqqartorneqangaatsiartoq sillimaffigineqartariaqarpoq”.

Assinganik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nalilerpaa,”inuiaqatigiit aningaasaqarnerat isigalugu, Kangerlussuup Sisimiullu akornanni aqqusinniassatut pilerigineqartoq piviusorsiorpalaanngitsoq. Sisimiuni mittarfik pigiinnarlugu matuinnarluguluunniit inerniliinera taannaaginnarpoq. Taamaattumik massakut pissutsit tunngavigalugit, Kangerlussuup Sisimiullu akornanni aqqusiniornissaq isumalioqatigiissip suliareqqinniingilaa. Oqaatigineqareersutut, Kangerlussuami mittarfiup ullutsinnisut ingerlaannarnissaa aallaavigalugu naliliineruvoq. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu, Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinissaq inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut iluanaarutigissappassuk, aallaavik tamanna aallaavissaqqissutut isigineqartariaqarpoq. Kangerlussuarmi mittarfik ullutsinnisut ingerlaannassanngippat, Kangerlussuup pigiinnarneqarnissaanut sanilliullugu aqqusinermut tunngatillugu inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut iluanaarutigisinnaasaat annertuumik ajorseriassaq.

3.9 Aqqusinnermut atatillugu nutaamik eqqarsarneq

Itinnermi, Itinnerullu eqqaani (itsarnisarsiornikkut, pingortitatigut avatangiisitigullu kiisalu Itinnermi nunap maavaarneratigut kiisalu Itinnerup kanga-tungaani kitaa-tungaani innaarsuunera sanaartornissamilu atortussakinera) massakut aqqusiorfissatut eqqarsaatigineqartumut annertuumik unammillernartoqarnerata kingunerisaanik, Tasersuaq avannaqqullugu aqqusiorfigineqarsinnaanersoq 2012-ip aasaanerani misissuiffigineqarpoq.

Tamatuma kingunerisaanik Sisimiunit Kangerlussuup tungaanut aqqusinissaq Nerumap qooruatigoortinneqakutsoorsinnaanngorpoq. Sisimiut Itinnerullu akornanni aqqusiorfigineqarsinnaasut misissuiffigineqarnerini tamanna 2004-mi ARTEK-imiit misissuiffigineqareerpoq. Aqqusinissaq taanna ilaatigut Sarfannguanut ungasippallaanera, ilaatigullu Itinnerup tungaanut aqqusiniorfissaq ilungersunarallaassaqqimmat, aqqut taanna taamaatiinnarnikuugaluarpoq, takuuk nalunaarusiami tamanna pillugu inerniliineq:

”Aqqutissat 1 aamma 2 masarsoqarfiupput, soorluttaaq tassuuna aqqusiortoqassappat kuuit arlaqartut ikaarneqartariaqartut. Taakku aqqusiniornermi, aqqusinnermillu ingerlatsinnermi ajornartorsiortitsissanganneqarput.

Ataasiakkaatigut innartat ajornartorsiutiginissaat eqqaassanngikkaanni aqqutissat 3, 4 aamma 5 ajornartorsiutaavallaarnaviangillat. Aqqusinnermik sangujoraartumik pilersitsisoqarsinnaammat, ajornartorsiutaasinnasut taakku annertugineqanngillat.

Aqqutissaq kingullermi 6-imi aqqusineq quassukkoortinneqartussaammat qummukajaartassaata ammukajaartassaatalu sivinganissai pikkunalaassapput. Qummukajaat ammukajaallu annerpaamik sivingassusissaannut piumasaaqataasut eqqarsaatigalugit quassukkoortinneqarnissaa ajornartorsiutaassanganneqarpoq, taamaattumillu aqquserngup allakkoortinneqarnissaa eqqarsaatigineqartariaqarluni immaqaluunniit eqqarsaatigineqartariaqarunarluni.”

Tasersuaq avannaqqullugu pisuttut aqqutigisimasaat pillugu najugaqavissut innersuussinerat, UNESCO-llu nunarsuarmioqatigiinnut kingornussassanngortitsiniarnera tunualiaqutaralugu, 2012-ip aasaanerani Itinnerup avannaatungaani, Tasersuarlu avannaqqullugu Tasersuup kangiata-tungaanut aqqutit misissorneqarpoq. Misissuinnermi inerniuliunneqarpoq, Itinneq aqqusaarlugu aqqutissamut sanilliullugu aqqut taanna aqqusiorfigissallugu ajornannginnerussasoq.

Aqqutissaq nutaaq titarnermik silittumik takussusigaavoq, aminnerlu aqqutissatut siunnersuutaappaanikuulluni

Tamatuma saniatigut Kangerlussuarmit Kangerlussuarmi umiarsualivittaassamut kiisalu UNESCO-p Qeqqata Kommuniani nunarsuarmioqatigiinnut kingornussassanngortitsiniarnerani qitiusumut Kangerlussuarmit aasarsiortarfiusimasumut Aasivissuit tungaannut aqqusinniornissami periarfissat 2013-ip upernaani misissorneqarput.

Aqqusinniornissami suliniut tamakkiisumik isigalugu periarfissat assigiinngitsut 2014-imi eqqarsaatigineqarlutik, ilaatigut sumiiffinni pineqartuni aqqusinniornissaq aallartillugu aqqusinnissaq naapikkiartuartinnaa eqqarsaatigineqarpoq. Imaappoq, Kangerlussuarmit Umiarsualivissamut, tassanngaanniillu Aasivissuit tungaanut. Assinganik Sisimiunit Kangerlussuarmik Tulliup qinnguanut. Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinniornissamut periarfissat eqqartorneqarnerini, Kangerlussuarmit Tasersuup kangia-tungaanut aqqusinniortoqariarluni, tassanngaanniit umiatsiortoqartarnissaa aamma eqqartorneqarpoq.

Ataatsimut isigalugu tulliuuttut patsisaallutik nunaannakkut aqqusiornissaq (ATV-nut aqqusinniornissaq) eqqarsaatigineqalerpoq

- Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinivimmumt aningaasanik nassaartoqarsinnaanngimmat,
- Tasersuaq avannaqqullugu aqqutissaq nutaaq annertuumik qaartitereqqaarnani periarfissaasinnaammat,
- periarfissarititaasunut appakaassinnaanissaq ujartorneqarmat
 - Kangerlussuup eqqaani umiarsualivittaassamut, biilnik misileraavissanut tatsinut, Aasivissuarnullu
 - Sisimiut eqqaani Alanngorsuarmut, Kangerluarsuk Tulliullu qinnguani illuaraqarfimmumt
- ATV-t, UTV-t Umimoq-llu angallatikkuminarput, akisunngitsumillu aqqusinniakkut ingerlaarsinnaallutik

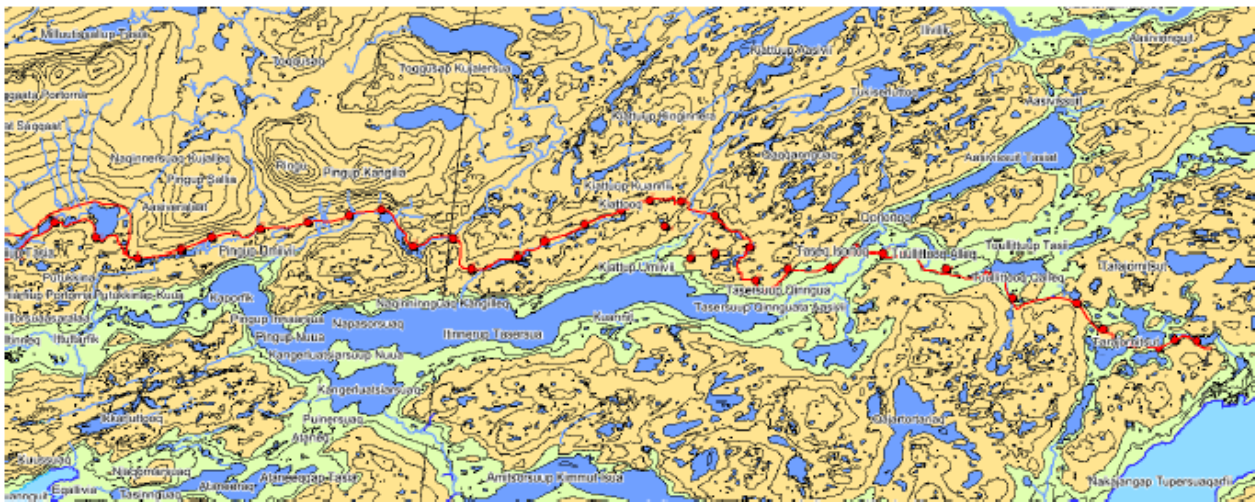
2015-imi februaarip 26-ani Qeqqata Kommuniani kommunalbestyrelsi aalajangerpoq, Sisimiut Kangerlussuullu akornanni ATV-nut aqqummik sulineq ingerlateqqiinnarneqassasoq aammalu ATV-nut sumiissusersiutinik aammalu ATV-ni isumannaallisaanermut atortoqarnissamik atuutsitsilernissaannik Namminersorlutik Oqartussat qinnuigineqassasut.

2015-ip ukiaani Qeqqata Kommuniani kommunalbestyrelsi aalajangerpoq, Sisimiut Kangerlussuullu akornanni ATV-nut aqqusiassamut 15 mio. koruuninik immikkoortitsisoqassasoq, 1 mio. koruunit VVM-imik misissuinerumt aammalu 2016-imi missingersuutini ukiunilu missiliuteqarfiusunut Sisimiuniit Alanngorsuarmut aqqummumt 6 mio. koruunit immikkoortinneqassasut.

4. NUNAANNAKKUT AQQUSIASSAMUT INUIAQATIGIIT ANINGAASARTUUTISSAAT

4.1 Sanaartornermut aningaasartuutit

Aqquserngup sukkoquutinneqarnissaa, avatangiisinullu sunniteqaataasinnaasut misissuiffigineqarnissaa siunertaralugu 2015-imi aggustip qaammataani Rambøll-ip, Kangerlussuarmi Tasersuaq avannaqqueteriarlugu Nerumaq aqquसारलुगु Sisimiut tungaanut aqqusinissaq pisuffigaa. Aqqusinniassami sumiiffiit toqqakkat, matumani Sisimiuni imeqarfiup killeqarfia ilanngullugu, 2016-ip aasaanerani misissorluarneqarput.

Figur 1: Undersøgt ATV-forløb – østlig del. De udlagte dokumentationscirkler er markeret med en rød plet.

Figur 2: Undersøgt ATV-forløb – vestlig del. De udlagte dokumentationscirkler er markeret med en rød plet.

Ataatsimut isigalugu aqqusinissap Itinnikkoortinnissaanut sanilliullugu, aqqusinissap avannaqquatsinnissaani unammillernartussat allarluinnaapput. Itinnermut sanilliullugu nuna aqinnersartaqangilaq, soorluttaaqt Itinnerup kujasissortaanisut, Sarfannguullu avannaatungaanisut innartaqarani. Biilit nunakkoortit aqqusinikkut ingerlaarsinnaanissaat qulakkeerniarlugu, annikitsuinnarmik qaartiterisoqartariaqarpoq.

Tamanna tunuliaqutaralugu suli nalilerneqaqqavoq, nunaannakkut aqqusiassap sanaartorneqarnissaa 15 mio. koruunit missaannik naleqassasoq.

4.2 Ingerlatsinermut aningaasartuutit

Aallaavittut nunaannkkut aqqusiassaq angallatinik motoorilinnit nunakkoortinik, juunip qiteqqunneranit oktobarip qiteqqunnerata tungaanut angallavigineqarsinnaasaaq. Nittaappallaaranilu siallerpallaartannginnera, silaannaallu allanngujuinnera patsisaalluni, Kangerlussuarmit Pingup/Itinnerup tungaanut aqqusinissaq ukiup annersaa ingerlavigineqarsinnaasassaaq, aputilli aattornerani pingaartumik maajip qaammataani immaqqa ingerlavigineqarsinnaasassanani.

Aqqusinissap kitaa-tungaa ukiuunerani oktobarimit maajip tungaanut, ingerlavigineqarsinnaasassanngilaq, piffissamili tassani pingaartumik decembarimit apriilip tungaanut aputip manngerteqqanerani ATV-t UTV-llu ingerlaviginnaasassavaat; qamuteralaat ingerlavigisareerpaat. Aputip ataani nunaannakkut aqqusiaqarnikkut, siunissami angallanneq isumannaannerulissaaq.

ATV-t (All-Terrain Vehicle)

Umimoq

UTV-t (Utility Task Vehicle)

Fatbike (sikkilit aputikkoorutit)

Ingerlatsinermi aningaasartuutissat eqqoriaruminaapput. Aallaavittut nunap ilusaa maliinnarlugu nunaannakut aqqusiassaq sanaartorneqassaaq, pingaartumillu ujaarajaanermut, sumiiffinni ataasiakkaani qartiterinermut, kuuillu kuuttuaannarnissaasa qulakkeerneqarnissaat aningaasartuutigineqarsimallutik. Motoorilinnik angallatillit 4 hjul-it nunaannakut aqqusiakkoorsinnaassapput.

Aallaavittut aputaajaasitsinernut aningaasartuuteqartoqartanninnissaa naatsorsuutigineqarpoq, taamaattumillu pingaartumik aputip aattorsimanerani ajoqusersimasunik iluarsartuussinernut ingerlatsinermi aningaasartuutigineqartassallutik. Pingaartumik aqqusinissap kitaa-tungaa apinerusarlunilu siallernerusarmat, aputip aattornerani kuuit kunnerrulernerisigut kuuit nunalu innarlerneqartarput. Kuuit/kuunnguuttartut allatut iluarsineqartariaqarsinnaapput, soorluttaaq nunap sisoorneratigut nunaannakut aqqusiassaq iluarsartuunneqartariaqartassasoq.

Aqqusiassaq taseqeratarsinnaasassaaq, taamaattumillu kuutsilernissaannut immikkut iliuseqartoqartariaqarsinnaasarluni. Ataatsimut tamaasa isigalugit ukiumut ingerlatsinermi aningaasartuutit ½ mio. koroounit sinnertarnissaat ilimanangilaq.

5 NUNAANNAKKUT AQQUSINEQARNIKKUT INUIAQATIGIIT ANINGAASATIGUT ILUANAARUTISSAAT

Aqqusineq ilaannakortumik asfaltigaasoq Sisimiut Kangerlussuullu akornanni, taamaalillunilu sinerissap aamma imarpik qulaallugu timmisartoqarfiup akornanni akikinnerusumik pitsaanagerusumillu angallattoqarsinnaanissaanik periarfissiissasoq, nunaannakkut aqqusiaq imatut nalinginnaasumik angallavittut atorneqarsinnaassanngilaq.

Biilit aqqusinikkut asfaltigaanngitsukkut/asfaltigaasukkut agguaqatigiissillugu 60 km/t ingerlaartarnissaat naatsorsuutigigaanni, Sisimiuniit Kangerlussuarmut illuatungaanullu apuunnissamut akunnerit 2½-it missaat atorneqassapput, nunannakkullu aqqusiami agguaqatigiissillugu 20 km/t ingerlaatilluni akunnerit arfineq-pingasut missaat ingerlaarfissaalluni.

Taamaalilluni nunaannakkut aqqusiaq Sisimiut Kangerlussuullu akornanni massakkut timmisartuussisarnermut unammillersinnaassanngilaq. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut kingunissat misissoqqissaarneqarnerinut, A/S Umimmak Traffic-illu ingerlatsivigineqarnissaanik pilersaarummut, inunnik nassiussanillu massakkut timmisartuussisarneq aqqusinikkut angallassarnermut taarsiussinissaq aallaaviusimavoq.

Taamaalilluni massakkut angallassisarnerup naleqqussarneqarnerunissaa nunaannakkut aqqusiassamut aallaaviunngilaq, tunngaviatigullu periarfissat nutaat atorniarnearlutik. Iluatutissat taamaattut aqqusinikkut periarfissanngortuaannarsinnaasutut isigineqartarput, 2008-milu naammassineqanngitsumik tamanullu saqqummiunneqarsimanngitsumik inuutissarsiutitigut periarfissat pillugit nalunaarut eqqaassanngikkaanni, sionatigut misissuiffigineqarsimanatik.

Inuutissarsiutitigut periarfissat saniatigut innuttaasut aamma asiartarnerminnut atatillugu nunaannakkut aqqusiassamik atuisartussaapput, tamannalu immikkoortumi tulliuuttumi nassuiaatigineqarlunilu naliliiffigineqassaaq.

5.1 Najugaqavissut atuinerat

2003-imi kingunissat pillugit misissueqqissaarnermi, Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinniortoqarpat, Sisimiut Kangerlussuullu eqqaanni innuttaasut atuinissaanni immikkoortut pingasut taaneqarput. Asiarneq, kulturikkut oqaluttuarisaaneq aamma piniarneq aalisarnerlu.

Nunaannakkut aqqusiaqarnikkut innuttaasut pisullutik, sikkilerlutik motoorilinnulluunniit angallatilinnik atuillutik imaaliallaannaq asiarsinnaalissapput. Kangerlussuarmi nunamut aqqusineqareerluni periarfissaqareemat, periarfissaq taanna Sisimiormiunut nutaajussaaq, taamaalillunilu iluaqutinngussalluni.

Kingunissai pillugit misissueqqissaarnermi oqaatigineqarpoq, pingaartumik atugarissaarpallaanngitsut asiarnissaminnut periarfissaqarnerulissasut, innuttaasummi arlaqartut umiatsiaqaratillu qimmeqanngillat/qamuteralaqanngillat. Takornarissat (immikkoortup tulliani taaneqartussat) aamma eqqarsaatigalugit nunaannakkut aqqusiassaq asiarfissatut atugassiaaginnarani aamma isumannaatsumik angallassinnaanissamut aqqutissiuussissaaq.

Nunami isorartoqisumi, asimi oqarasuaatit angallattakkat atorneqarsinnaannginneri kiisalu silap allanngoriataarsinnaasarnera pillugu massakkut innuttaasut asimiikkaangamik imatut isumannaatsumik angalaneeq ajorput. Pingaartumik aasaanerani imaq mallertillugu/anorlertillugu angallammik kangerluliarnissaq ajornarsigaangat, nunaannakkut aqqusiakkut asiartoqarsinnaajuaannalissaaq. Kangerluarsuk Tulliup nalaani tkinneqariaannanngortussat pillugit, Sisimiuni innuttaasunut angallammik aallanngikkaluarlutik, qamuteralanngikkaluarlutik, qimussinngikkaluarlutilluunniit sapaatip akunnerisa naanerini asiarsinnaalissapput.

Atuisut allat nunaannakkut aqqusiamik aamma atuisarnissaq, innuttaasumut/ilaqutariinnut ataasiakkaanut aamma isumannaallisaataassaaq/misigisassaqarfiussaaq. Allatut oqaatigalugu innuttaasut pinngortitamik atuineranni, nunaannakkut aqqusiap allanit aamma atorneqarnera toqqissisimanartitseqataassaaq. Taamaakkaluartoq nammineerluni asimiinnissamut sulii periarfissaqassaaq, pingaartumik Kangerluarsuk Tulliup qinnguani periarfissarpassuaqartillugu:

- Aqqutikitsup tungaanut avannaqqullugu
- Kangerlusarsuk Tullermi kimmuk umiatsiaqqamik, qaannamik, qajarissanillu,

- kujammut Aappilattorsuarmut illuaraqarfimmullu Narsamut,
- kujammut-kangimut Utoqqarnut Sarfannguanullu,
- nunaannakkut aqqusiakkut kangimut Nerumamut

UNESCO-p nunarsuarmioqatigiinnut kingornussassanngortitsinera ilutigalugu ersarinnerusumik paasisitsiniaasoqarneratigut, nunaakkallu aqqusiaq aqputigalugu eriagisassanut imaaliillaannaq annguttoqarsinnaalerneratigut sumiiffiup kulturikkut oqaluttuarisaanerani paasinninnerulerneq. Pingaartumik aasarsiortarfik Aassivissuit, Sisimiuni Kangerlussuarmilu innuttaasunit kulturikkut oqaluttuarisaaneramik soqutigisaqartunut soqutigineqarluassanganneqarpoq.

Sumiiffimmilli piffissani assigiinngitsuni kulturinit assigiinngitsunit aamma eriagisassaqqarpoq, matumani Tasersuup eqqaani Itinneq Umiivillu ilanngullugit. Kingunissai pillugit misissueqqissaarinermit nassuiaatigineqarneratuulli, illoqarfinni nunaqarfinnilu katersugaasivinnut tapertaliullugu silami katersugaasivittut taaneqarsinnaasumik katersugaasiveqarnissaq soqutiginarujussuusaq, soorluttaaq UNESCO pillugu suliniutigut nunarsuarmioqatigiinnut kingornussassanngortinniagaq pillugu innuttaasunut takonarissanullu paasisitsiniutigineqarneratigut innuttaasut sumiiffimmukarnerulertartussat.

Innuttaasut Kangerlusuarluk Tullermut aalisariartarnerini kiisalu Kangerluarsuk Tulliup qinnguani kuuliarlutillu tasermukartarnerini periarfissaat pitsanngussapput, soorluttaaq Sisimiuni Kangerlussuarmilu innuttaasut Tasersuarmut aalisariartalernissaat ilimagineqartoq. Nunaannakkut aqqusiap qanitarinnisaani tatsit kangerluillu, assersuutigalugu Maligiaq Utoqqarnilu taseq, aamma tikikkumarnerulissapput. Soorluttaaq nuniagiarnissamut naasortarnissamullu periarfissat pitsaanerulissasut.

Innuttaasut aningaasannorlugu iluanaarutissaat naatsorsoruminaapput, tamannalu nalunaarusiatigut matumuunakkut naatsorsorneqassanatik.

5.2 Takornarialerinerup ineriartortinneqarnera

Sisimiut Kangerlussuullu akornanni tarkornariartartut amerliartuinnarput. Aasaanerani Arctic Circle Trail atuarlugu pisuttartut amerligaluttuinnarput, ukiuuneranilu takonarissat amerligaluttuinnartut qimussertarput, qamuterallattarput, sisorartarput, kingullertigullu aputisiutinik sikkilertarlutik. Takonarissat tamakku tamarmik misigisassarsiortuusarput, tamannalu Sisimiut Kangerlussuullu akornanni periarfissat nittarsaanneqartarnerini qitiusarluni.

Nunaannakkut aqqusiaq taanna pilersinneqarpat, misigisassarsiornissamut periarfissat maannamut amerlanerit tikkineqariaannangussapput, siunissamimi periarfissat taakku, qanorlu sivisutigisumik angalanissat assigiinngitsorpassuit toqqarneqarsinnaalissapput, minnerunngitsumillu takonarissat salliuqqartarnissaannik akiliutissat/aningaasartuutissallu eqqarsaatigalugit. Takornariaq ulloq ataaseq marlulluunniit atorlugit qimusseriarluni imaluunniit ujakkaariarluni, aqputip sinnera motoorilinnik angallatilinnik apuuffissaminut apuunneqartarsinnaavoq. Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqputip aaffaanna, pingajorarterutaaluunniit takornariaq pisoriarluni, aqputaata sinnera motoorilinnik angallassissutinik apuunneqarsinnaavoq.

Immikkoortup siuliani taaneqarluni, innuttaasut asimukarnissaminut periarfissaqarnerulerinerini isumannaallisaaneq taamatulli issaaq. Takonarissat angalanissaminik inniminniileraangamik, amerlanerpaartaannut isumannaallisaaneq aalajangiisuusarpoq. Takornarialerisut pisortalluunniit upalungaarsimasui pisariaqartillugu nunaannakkut aqqusiamukarsinnaanissaat, takonarissat Sisimiut Kangerlussuullu akornanni angalanerminni qanoq pisoqarpat ATV-t takkuteriiaannaatillugit taakkununga toqqissisimanartitsillunilu soqutiginarsitsinerulissaaq.

Pingaarnerpaarli aana, nunaannakkut aqqusiaq takornarialerineri periarfissanik nutaanik ammaasussaavoq. Najugaqavissut/innuttaasut pinngortitami periarfissaat eqqarsaatigalugit, periarfissat tunngaviatigut assigaat. Nunani allani aqqusineqartuulli, Kalaallit Nunaanni takonarissat massakkut taamatut periarfissaqanngillat. Kalaallit Nunaanni sunaluunniit misiginiaraanni akisoorujussuusarpoq, pinngortitamummi angalanianaanni, takonarissallu namminneerlutik angalanianngippata, angallatit qulimiguulilluunniit ilaasoqarsinnaanissaminut akuerisaasariaqarput - takonarissallu nammineq angalagaangata Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinnut isertitat annikitsuararsuusarlutik.

Angallatinik motoorilinnik sikkilinilluunniit attartorneq kiisalu aqqusiami angallassisulerluni takornariartitsineq takornarialerisunut isaatitsissutaassaaq, innuttaasulli piniartullu aamma angallatiminnik motoorilinnik takornarissanut, takornarialerisunulluunniit attartortitsisarnissaminnut periarfissaqassapput. Pingaartumik piniartut januaarimi februaarimilu ukiuunerani piniarnerminni ATV-nik atuilluartarnerat soqutiginarluinnarpoq. Aasaanerani, upernaallu ilaani takornarialerinerup nalaani ATV-t atorneqaratik, piniartunullu isaatitsissutaanatik uningaannartarput, tammajuitsussarsitsiniarlunilu piniariartitsisarnerni ATV-p ilaanni atorneqartarlutik.

Pingaartumik aasaanerani nunaannakkut aqut nutaanik periarfissaqalersitsissaaq. Sumiiffinni takornarialerisunut isaatitsissutaasarlutik ukiuunerani qimussit, qamuteralaat, ujakkaarutit, sikkilillu aputisiutit atorneqartareereri isiginiarneqassaaq. Aasaanerani pingaartumik pisullutik takornarissat atortunik assigiingitsunik attartoratik, sumiiffinniluunniit neqeroorutininik pisinatik takornariartarput, taamaattumillu takornarissat sumiiffinnut takornariarnerini pingaartumik aallarfissaanit tikitassaanilu, imaappoq pingaartumik Sisimiuni Kangerlussuarmilu unuinerinut, takusassarsiornerinut, angallanneqarnerinullu isertitsissutaasarlutik.

Missingersorneqarpoq:

- Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aasaanerani pisullutik takornarissat 600-sartut
- Sisimiut Kangerlussuullu akornanni ukiuunerani qimusserlutik, qamuteralallutik, ujakkaarlutik imaluunniit sikkilerlutik takornarissat 100-sartut

Nunaannarmi aqquteqarnikkut Sisimiut Kangerlussuullu akornanni takornariartartut tulliuuttut amerliartussangatinneqarput:

- Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aasaanerani takornariartartut ukiut pingasut ingerlanerini 900-t tungaannut amerleriassapput, tassanngaanniillu ukiumut 2 procentinik amerliartalerlutik (matumani erseqqissaatigineqassaaq, pisullutik takornarissat amerlanersaat, Nerumakkoorlutik nunaannarmi aqut avaqqukkumallugu Sarfannguit aqqusaarlugu pisuttassammata)
- Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aasaanerani aqut atuarlugu pisuttalerumaartussat, ullumikkut soqanngeriarluni ukiut pingasut ingerlanerini 300-nut amerleriassapput, tassanngaanniillu ukiumut 2 procentinik amerliartalissallutik
- Sisimiut Kangerlussuullu akornanni ukiuunerani qimusserlutik, qamuteralallutik, ujakkaarlutik imaluunniit sikkilerlutik takornarissat ukiut pingasut ingerlanerini 160-inut amerleriassapput, tassanngaanniillu ukiumut 2 procentimik amerliartarlutik
- Sisimiut Kangerlussuullu akornanni ukiuunerani aqutip ilaani qimusserlutik, qamuteralallutik, ujakkaarlutik, sikkilerlutilluunniit takornariartalerumaartussat, ullumikkut soqanngeriarluni ukiut pingasut ingerlanerini 100-nut amerleriassapput, tassanngaanniillu ukiumut 2 procentimik amerliartassallutik
- Sisimiut Kangerlussuullu akornanni nunaannarmi aqut tamaat atorlugu takornariartalerumaartussani, ullumikkut soqanngeriarluni ukiut pingasut ingerlanerini 300-nut amerleriassapput, tassanngaanniillu ukiumut 2 procentimik amerliartassallutik
- Sisimiunit aqut atuarlugu Kangerluarsuk Tullermukariarlutik, Nerumamukariarlutik, Pingu-mut Tasersuarmukariarlutilluunniit Sisimiunut uterlutik takornariartalerumaartussani, ullumikkut

soqanngeriarluni ukiut pingasut ingerlanerini 150-inut amerleriassapput, tassanngaanniillu ukiumut 2 procentimik amerleriartassallutik

- Kangerlussuarmit aqqu tip ilaa atuarlugu Aasivissuarneeriarlutik, Pingu-meeriarlutik Tasersuarneeriarlutilluunniit Kangerlussuarmut uterlutik takornariartalerumaartussani, ullumikkut soqanngeriarluni ukiut pingasut ingerlanerini 500-inut amerleriassapput, tassanngaanniillu ukiumut 2 procentimik amerleriartassallutik

Takornarissanit iluanaarutissat nikerassapput, matumani apeqqutaagami nunap immikkoortortaata tikinnera ilutigalugu tassani ulloq ataaseq atortassaneraat (imaluunniit massakkut misigisassaqaarfissatut periarfissaasut nunaannakkut aqqummi misigisassanut nutaanut taarsiutissaneraat) imaluunniit nunaannarmi aqqu nutaanik periarfissaqartitsilersimangikkaluarpasut nunap immikkoortortaanut ukarsimassanngikkaluarnersut/Kalaallit Nunaannukarsimassanngikkaluarnersut. Takornarissanik nutaanik pilerisaarinikkut inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut iluanaarutissaat annertunerujuussuussaaq, takornarissammi nutaat, takornarissat allat assigalugit Sisimiuni Kangerlussuarmilu takornarissanut neqeroorutit misigerussammattigit.

Ataatsimut isigalugu 2017-imi sanaartorneqareerluni ukiut pingasut qaangiunnerini 2020-mi takornarissat nunaannarmi aqqummik tulluuttutut atuisassapput, rubrik-imi kingullermi nunap immikkoortortaani takornariartalerumaarnersut takussusiorneqarluni:

Takornarissat	2017	2020	takornarissat nutaat %
Aqqutaata tamaat aasaanerani takornarissat, pisunniarlutillu takornarissat	600	900	100%
Aqqutaata ilaani aasaanerani takornarissat, pisunniarlutillu takornarissat	0	300	50%
Aqqutaata tamaat ukiuunerani qimussinut/qamuterallannut/ujakkaarutitut/sikkiliniq aputikkooitut	100	160	100%
Aqqutaata ilaa ukiuunerani qimussinut/qamuterallannut/ujakkaarutitut/sikkiliniq aputikkooitut	0	100	50%
Takornarissat aqqutaani ingerlanneqartussat	0	300	50%
Takornarissat Sisimiunit Sisimiunullu ingerlanneqartussat	0	150	20%
Takornarissat Kangerlussuarmit Kangerlussuarmullu ingerlanneqartussat	0	500	10%
Katillugit	700	2.410	

Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap ilimagaa, feriarlutik takornarissat agguaqatigiissillugu ullut sisamat Kalaallit Nunaanniittartut, ullormullu unnuinermut, nerisaqarnermut, misigisassarsiorluni angalanernut, tammajuitsussanullu pisiarnernut 1.100 koruunit atortaraat kiisalu timmisartumut billetsimut 4.500 koruunit, minnerpaamillu akitsuutinut 699 koruunit aningaasartuutisaraat, katillugit minnerpaamik 9.450 koruunit. Inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut iluanaarutissaannut tunngatillugu Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap nalilerpaa, takornarissat sumiiffimmiinnerini atuinerinit 50 procentit, timmisartornerinit 0 procentit, akitsuutinullu 100 procentit iluanaarutigineqassasut.

Agguaqatigiissillugu takornarissat ullut marluk nunaannakkut aqqummik atuisassasut, taamaalillunilu 2.200 koruunit atortassagaat ilimagineqarpoq. Nunaannakkut aqqummi takornariartalerumaartartussat, nunaannarmi aqquteqanngikkaluarpasut Kalaallit Nunaannukarsimassanngikkaluarpasut. Takornarissat taakku nunap immikkoortortaaniinnertik/nunamiinnertik ullunik marlunnik ilallugu aningaasartuutaat 2.200 koruuninik ilassapput, akitsuutinullu 699 koruuninik akiliillutik. Takornarissamut ataatsimut nunap immikkoortortaani inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut iluanaarutissaat 2.899 koruuniussaaq (imaappoq 4.400 koruunit affaat + 699 koruunit tamakkerlugu).

Takornarissat allat nunaannakkut aqqummiittut nunap immikkoortortaaneereerput, taamaattumillu ulluni marlunni aqqummiinnerminni 2.200 koruuninik aningaasartuuteqarnerisa saniatigit annerusumik atuisanatik. Nunap immikkoortortaanut takornariartareersumut ataatsimut inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut iluanaarutissaat 1.100 koruuniuvoq (imaappoq 2.200 koruunit affai).

5.3 Pisuussutit uumassusillit

Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineqarnikkut inuutissarsiutitigut periarfissat annersaasa ilaat tassaavoq aalisakkanik qalerualinnillu nutaanik assartuineq. Massakkut sinerissami aalisagaqarfiit qaleruaqarfiillu eqqaanni silap allangorannerata, tamassumalu mittarfinnut sunniuteqarneratigut pisuussutinik taakkunanga nutaanik taamatut assartuisoqarsinnaanera ajornakusoortippaa. Aqqusineqarnikkut aalisakkat qaleruallillu nutaat sinerissami pisarineqartut, aqqusinikkut Kangerlussuarmut assartorneqarsinnaalissapput, tassanngaanniillu nunarsuup sinneranut timmisartukkut nassiunneqarlutik.

Nunaannakkut aqqusineqarnikkut, aalisakkat qaleruallillu nutaajutillugit Sisimiunit Kangerlussuarmut assartorneqarsinnaanissaannut toqqaannartumik periarfissiingilaq. Ilaatigut Sisimiut Kangerlussuullu akornanni kippasissortaani Sisimiut eqqaani nuna manerippallaanngilaq, soorlutaaq Kangerlussuarmut sanilliullugu kippasissortaa nittaannerusartoq/siallernerusartoq.

Taamaakkaluartoq Sarfannguit eqqaani Maligiamiit assartuisoqarsinnaalernissaa ilimagineqarpoq. Erngup nukinganik nukissiorfiliormut atatillugu ATV-nut aqqusiaareersoq, Itinnerup avannaatungaani Pingu-mi nunaannakkut aqqummut atassuserneqassaaq. Tassanngaanniit ukiup annersaa nunaannakkut aqqutitigut Kangerlussualiartoqarsinnaasassaaq, ukiukkullu Amitsorsuakkut imaluunniit Tasersuarmi tatsitigut ukiuunerani aqquteqartuaannarluni. Kisianni takornariarpassuit tikittagaanni Kangerlussuarmi aalisakkat qaleruallillu nutaat nioqquataaerput. Ataatsimut isigalugu Sarfannguani aalisartut/piniartut, aalisakkanik qalerualinnillu nutaanit iluanaaruteqartarnissamut maligassiilersinnaapput.

Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineqarnikkut, umimmaateqarfinnik tuttuuteqarfinnillu pilersitsinnaalernissaaq inuutissarsiutitigut periarfissat ilagissavaat. Tasersuaq avannaqqullugu aqquteqarnikkut, Pingu-mi qaqqarsuit avannaatungaanni qatsinnersat tikikkuminarnerulissapput. Nuna tamanna Sisimiut Kangerlussuullu akornanni uumasuteqarfissatut piukkunnarnersaavoq.

Periarfissamut tamatumunnga nunap immikkoortortaa inuutissarsiorfittut atorineqassappat, nunap immikkoortortaa tamanna piniarfigeqqusaajunnaarlugu piniartut peqatigiiffiinut atuisinnaanermut immikkut akuersissuteqarfigineqartariaqassaaq. Kangerlussuarmi ungalusalerlugu umimmaateqarfeqarneq misiligutigineqarmat, iluatsippallaanngilaq. Piniarfigineqartarnera, piniarfigineqartarneratalu aqutsivigineqarnerata allangortinneqannginnerinik qularnangitsumik patsiseqarpoq, taamanimi nuna sulii piniarfigineqartarluni norraat, kulavaat nukatuallu amerlassusaat iluamik nakkutigineqarsinnaannginnami. Immikkut akuersissuteqanngikkaanni umimmaateqarfeqarnissaaq piviusorsiorpalaanngilaq. Periarfissaaq taanna, inatsisit allangortinneqanngippata ullutsinni atorluarneqarsinnaanngilaq.

Taamaakkaluartoq massakkut ukiukkut Kangerlussuarmut sinerissamut umimmaat neqaanik assartuisoqartareerpoq, ukiuuneranili aqut apeqqutaasarluni. Nunaannakkut aqquteqarnikkut, Kangerlussuarmi Lilliholm-ip neqaarniarfianit Maniitsumi tunisassiorfianut assartuisarneq ajornannginnerulissaaq. Tamanna annertuumik ingerlatsisinnaanermut iluaqutaassaaq, qerititsivinnut innaallagissamut aningaasartuutit appartinneqassapput, neqit piaarnerusumik tunineqarsinnaalissapput, aningaasaatinullu tigoraaannarnut pituttorsimaneq minnerulissalluni.

Maligiaq Kangerlussuarlu aqqutigalugit pisuussutinik uumassusilinnik tunisarneq, nunaannakkut aqquteqarnikkut

tulliuttutut ineriartussasoq nalilerneqarpoq:

- Maligiamit aalisakkat qaleruallillu pisarineqartut nutaatillugit Kangerlussuarmut assartorneqartarneri, ullutsinni assartuisoqarneq ajoriarluni ukiumut ulluni 250-imi ullormut 200 kg-it assartorneqartalissapput, assigiinnarpaa ukiut pingasut ingerlanerini 50 tons-it, tassanngaanniillu ukiumut 5 procentimik amerleriartarlutik
- Kangerlussuarmut Maligiaq-mut umimmannik tutunillu qerisunik assartuisarneq 2017-imi agguaqatigiissillugu 25 tons-oriarluni 2020-mi 50 tons-inngussaaq

Pisuussutit uumassusillit nunaannakkut aqquditigut assartorneqartarnissaasa sunniutissaa:

Pisuussutit uumassusillit	2017	2020
Maligiaq-mit Kangerlussuarmut aalisakkat qaleruallillu nutaat tons-inngorlugit	0	50
Kangerlussuarmut Maligiaq-mut, tassanngaanniillu Maniitsumut umimmaat tuttullu qerisut tons-inngorlugit	25	50
Katillugit	25	100

Kiilumut 10 koruuninik qaavatigut isertitsisoqartassasoq ilimagineqarpoq, taakkulu inuiaqatigiit aningaasaqarnermikkut ilunaarutissaatut ilanngunneqarlutik. Aalisakkat qaleruallillu nutaat 50 tons-it inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut 2020-mi ½ mio. koruuninik ilunaarutigineqassapput, neqillu qerisut 50 tons-it inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut 2020-mi ¼ mio koruuninik ilunaarutigineqassallutik.

5.4 Ilisimatusarneq

Sisimiut Kangerlussuarlu ilisimatusarnermi qitiupput. Kalaallit Nunaanni teknologimik ilinniarfiit Sisimiuniippat, taamaattumillu qeriuannartoq, aqqusinniortarneq/-ingerlatsineq, erngup nukinga atorlugu nukissiuutit, eqqagassalerineq il.il. ilisimatusarfigineqartarlutik, taamaattumillu Sisimiut Kangerlussuullu akornanni nunap tikikkuminarnerulereratigut ilisimatusarsinnaaneq pitsanngoriassalluni.

Assinganik ilisimatusarfik Kangerlussuaq International Science Support (KISS) Kangerlussuarmi angerlarsimaffeqarpoq, tassanilu pingaartumik Sermersuaq aallaavigalugu silaannaap allanngoriartornera ilisimatusarfigineqartarluni. Sermersuarmi qillerilluni misissugassanik tigooraasarneq qularnanngitsumik eqqartorneqarnerpaavoq, kisianni aamma Kangerlussuarmut Sermersuup tungaanut aqqusineri, Sermersuullu sinaani aamma annertuumik ilisimatusartoqartarluni.

Tamatuma saniatigut pingaartumik Kangerlussuup nunap timaaniinneratigut, uumasullu eqqarsaatigalugit umimmaqarneratigut, tuttoqarneratigut il.il. Kangerlussuarmi ilisimatusarnerit ingerlanneqartarput. Sisimiut Kangerlussuullu akornanni nunaannakkut aqquteqaleraluarpat, Kangerlussuarmi ilisimatusarnerit ingerlasut annersaralugu silap pissusaanik, issittumilu naasunik uumasunillu ilisimatusarnerit atugassarititanut iluaqutaassaaq.

Issittumi ilisimatusarfiit

Maannamut sanilliullugu ukiut ingerlanerini Sermersuaq silammut ilummullu nikerartorujussuusarpoq. Ullutsinni silaannaap allanngoriartornerata paasilluariartorneqarnera ilutigalugu aamma Sermersuup ukiuni tusindilikkaani nikerarnera/allanngorarnera ilisimasaqarluarfigineqalersarpoq, taamaattumillu Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineqaraluarpat taanna atorluarneqarsinnaakutsoorluni. Taamatorluinnaq naasunut uumasunullu tunngatillugu ippoq.

Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineqalerualuarpat, inuit sinerissap Sermersuullu akornanni nunamik atuisianerat ilisimatusarfissaqqissaq. Taannarpiaq Aasivissuarnik-Nipisanik UNESCO-p nunarsuarmioqatigiinnut kingornussassanngortitsiniarnerani tunuliaqutaavoq. Ilutigalugu sumiiffimmi piniartarnermi kulturi UNESCO-mut ilanngunneqaruni, nunaannarmilu aqqusineqalerualuarutta, sumiiffimmi kulturinut tunngasut annerusumik ilisimatusarfigineqarsinnaangussapput. Aap, ataatsimut isigalugu ukiut tusindilikkaat ingerlanerini inuit kulturiisa ilisimatusarfigineqarnissanut sumiiffik pingaarnertut inissisimalersinnaavoq.

Sisimiut Kangerlussuullu akornanni ilisimatusarnek, nunaannami aqquteqalernikkut tulliuuttut annertusineqassasoq nalilerneqarpoq:

- Nunaannarmi aqquteqarnikkut, Sisimiuni ARTEK/KTI tunuliaqutaralugu teknologiimik ilisimatusartut ilinniartullu amerlassusaat 2017-imi 50-ioriarlutik, ukiut pingasut ingerlanerini 80-inut amerleriassapput, tassanngaanniillu ukiumut 2 procentinik amerleriartassallutik
- Nunaannarmi aqquteqarnikkut, Kangerlussuarmi KISS tunuliaqutaralugu silap pissusaanik/uumasunik ilisimatusartut ilinniartullu amerlassusaat 2017-imi 300-riarlutik, ukiut pingasut ingerlanerini 360-inut amerleriassapput, tassanngaanniillu ukiumut 1 procentinik amerleriartassallutik
- Nunaannarmi aqqusineqarnikkut, kulturikkut oqaluttuarisaanermik, inuiaqatigiinnullu tunngatillugu ilisimatuut ilinniartullu amerlassusaat eqqarsaatigalugu 2017-imi soqanngeriarluni, ukiut pingasut ingerlanerini 20-inut amerleriassapput, tassanngaanniillu ukiumut 3 procentinik amerleriartassallutik

Svalbard Science Centre © Monica Sund

Ataatsimut isigalugu nunaannarmi aqqusinissap 2017-imi pilersinneqarneranit, (ukiut pingasut qaangiuppata) 2020-mi nunaannarmi aqqummi ilisimatusartut assigiinngitsut tulliuuttut ilisimatusartalissapput, rubrik-imi kingullermi nunap immikkoortortaani siunissami ilisimatusalertussat nutaat takussusiorneqarput:

Takornarissat	2017	2020	ilisimatusartut nutaat %
Sisimiuni ARTEK/KTI tunuliaqutaralugu ilisimatusartut	50	80	50%
Kangerlussuarmi KISS tunuliaqutaralugu ilisimatusartut	300	360	50%
UNESCO-p nunarsuarmioqatigiinnut kingornussassanngortitsinera tunuliaqutaralugu ilisimatusartut	0	20	90%
Katillugit	350	480	

Takornarissap takornariarnermini unnuinermut, nerisaqarnermut, misigisassanut, tammajuitsussanut pisiniarnernullu ullormut atortagaanut sanilliullugu ilisimatusartup affai sinnilaannguarlugit, imaappoq ullormut 600 koruunit missaat atortarai ilimagineqarpoq, tamatumalu saniatigut takornariatuulli akitsuutitut 699 koruunit atortarlugit. Takornariamut assigalugu ilisimatusartup sumiiffinniinnermini atuineranut inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut iluanaarutissaq 50 procentiussaaq, akitsuutiniillu 100 procentiussalluni.

Ilisimatusartussat nutaat nunap immikkoortortaani ilisimatusarnerminni ullut tallimat atortassagaat, taamaalillunilu akitsuutitut 699 koruunit saniatigut 3.000 koruunit atortassagaat ilimagineqarpoq. Nunap immikkoortortaani ilisimatusartumut nutaamut inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut iluanaarutissaq 2.199 koruuniuvoq (imaappoq 3.000 koruunit affai + 100 procentimik 699 koruunit).

Ullutsinni ilisimatusartareersut ullut atortakkatik ullunik marlunnik sivitsussavaat, aqqummillu atuinerminni ullunik marlunnik sivitsuinerminni 1.200 koruuninik aningaasartuuteqarnissaat eqqaassanngikkaanni allatigut aningaasartuuteqaartussaanaatik. Ullutsinni nunap immikkoortortaani takornariartareersumut ataatsimut inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut iluanaarutissaq 600 koruuniuvoq (imaappoq 1.200 koruunit affai).

5.5 Allatigut iluanaarutissat

Nunaannakkut aqqutitigut inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut iluanaarutaasinnaasut arlaqarput. Taakku ilaannut aqqutip pitsaassusaa apeqqutaavoq. Assersuutigalugu ukiukkut sikuunerani Kangerlussuarmut immikkut ittunik pilersuissagaanni/assartuissagaanni, tamanna nunaannakkut aqquteqarnikkut piviusunngortinneqarsinnaassaaq. Assersuutigalugu Kangerlussuarmi biilinit misileraavimmut biilininik misileraatissanik assartuinerusinnaavoq. Kangerlussuarmut Kangerlussuarmiillu nutsernermi pequtiusinnaapput.

Aallaavittut nunaannakkut aqut biilinit angisuunit ingerlavigineqarsinnaassanngilaq, ukiulerneranili kitaani suli imatut apisimatinnagu, nuna qeritillugu biilit angisuut killilimmik ingerlaarfigisinnaassavaat. Qularnanngitsumik aamma ukiukkut sivisuunik ississimatillugu nittaassimanngitsillugulu, Sisimiuni ukiuunerani aqqutigineqartartoq atuartillugu affaata missaata tungaanut ingerlavigineqartarsinnaassajunnarsivoq, tassanngaanniillu nunaannakkut aqut, Kangerlussuullu tungaanut aqqutip sinnera atorineqartarsinnaassajunnarsilluni.

Illersornissaqarfiup nunat tamalaat akornanni peqataaffigineqartumik Issittumi suleqatigisartakkatit suleqatigalugu sungiusaasinnaanissaminut annerusumik periarfissaqalenera, allatigut inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut iluanaarutaasinnaavoq aamma. Ukiuunerani nunaannakkut aqut, ukiukkullu aqutissiaq atorlugit, ullutsinnut naleqqiullugu periarfissaqarnerulluni ingerlavissat assigiinngitsut, angallatillu assigiinngitsut atorlugit assigiinngitsut ingerlavigineqarsinnaassapput.

Nunaannakkut aqut aamma aatsitassanik, erngup nukinga atorlugu nukissiuuteqarfissaqqissunik, aqqusinniornissamullu atortussaasinnaasunik misissuinissamut periarfissaqartitsinerulissaaq. Pingaartumik kingullertut taasaq eqqarsaatigalugu, Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinivimmik pilersitsisoqarnissaanut siunissami annerusumik ilisimasaqalernissamik, akikinnerusumillu aqqusinniorsinnaalernissamik kinguneqartitsissaaq.

Taakku inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut iluanaarutaasinnaasut allat suli naatsorsuiffigineqarnikuunngillat.

6. INUIAQATIGIIT ANINGAASAQARNIKKUT ANGUSASSAAT

Ukiut 30-nut piffissalerlugu, pissarsissutiginnissaanillu naatsorsuinerimi 6 procenti aallaavigalugu, inuiaqatigiit assigiinngitsutigut aningaasartuutissaat iluanaarutissaallu nallersuunneqarput.

Ataatsimut isigalugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa misissuiffigeqqissaarnerata takutippaa, inuiaqatigiit aningaasartuutissaannut sanilliullugu isertassat annertunerungaatsiartut.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut iluanaarutissaat, ullutsinni naleqassutsit aallaavigalugit 65,5 mio koruuninut naatsorsorneqarsinnaapput, inuiaqatigiillu aningaasartuutissaat, ullutsinni naleqassutsit aallaavigalugit 21,8 mio. koruuniussallutik.

Ullutsinni naleqassaseq ilanngullugu	Katillugit	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aningaasartuutit	-21,8	-15,0	-15,5	-15,9	-16,3	-16,7	-17,1	-17,4	-17,8
Isertitat	66,5	0	1,4	4,0	7,5	10,9	14,2	17,3	20,4

Ukiut arfineq-marluk qaangiunnerini imminut akilereersimassaaq. Allatut oqaatigalugu, inuiaqatigiit aningaasartuutissannut sanilliullugu aningaasatigut iluanaarutissat sinnerlugit, sanaartornissami 2017-imut 15 mio. koruuninik aningaasaliissutit 2024-imi utertinneqareersimassapput. Aningaasaliinissami erniat 22 procentiussapput.

Ullutsinni naleqassutsit aallaavigalugit inuiaqatigiit aningaasartuutigisinnaasaat agguatassaagaanni, sanaartornissamut 15 mio. koruunit, ingerlatsinissamullu 6,8 mio. koruunit atorineqassapput, ullutsinnilu naleqassutsit aallaavigalugit inuiaqatigiit takornarialernikkut isertissinnaasaat 50,4 mio. koruuniussallutik, pisuussutinit uumassusilinnit 13,9 mio koruunit, ilisimatusartuniillu 2,2 mio koruunit.

Aningaasartuutit/Isertitat	Sanaartorneq	Ingerlatsineq	Takornariaqarneq	Pisuussutit uumassusillit	Ilisimatusarneq
Mio kr.	-15,0	-6,8	50,4	13,9	2,2

Takornarialerisut iluanaaruteqarnerussapput, iluanaarutissammi 75 procentii takornarissanut tunngassuteqarmata. Ukiup qanoq-ilinera aallaavigalugu takornarissat assigiinngitsunut agguataarneqartarput, taamaattumillu inerneragaqaannaassorinarluni.